

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Гендерні відносини в сучасному суспільстві

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20__/20__
Семестр 8
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладачі: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробниця: Тетяна ЧЕРВІНСЬКА к.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри теорії та історії соціології
_____ Володимир СУДАКОВ

Протокол № 15 від «27» серпня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року № 8
Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета дисципліни – формування поглибленого теоретичного і практично-орієнтованого уявлення про гендерний підхід в дослідженні різних сфер суспільного життя, соціальних інститутів та відносин.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами
2. Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної теорії
3. Володіти елементарними навичками аналітичних та пошукових методів соціологічної емпірики

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна «Гендерні відносини в сучасному суспільстві» є дисципліною вільного вибору студентів, вона спрямована на ознайомлення з понятійно-категоріальним апаратом гендерної теорії, основними тематичними напрямками гендерних досліджень в соціогуманітарних науках, розвиток навичок гендерного аналізу соціальних інститутів та процесів.

4. Завдання (навчальні цілі):

- ✓ засвоєння понятійно-категоріального апарату гендерної теорії
- ✓ знайомство з особливостями гендерного підходу до аналізу соціальних явищ, основними концепціями, розробленими в межах гендерної теорії
- ✓ знання проблематики сучасних дискусій щодо гендерних відносин, перспективи їх вивчення в соціології
- ✓ розвиток і закріплення навичок гендерного аналізу суспільства

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03)
- Здатність здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро, мезо- та макрорівні (СК10)
- Здатність аналізувати прояви соціокультурного розмаїття суспільства, причини і наслідки соціальних проблем, соціологічно обґрунтовувати способи їх регулювання (СК16).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати особливості гендерного підходу до аналізу соціальних явищ	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20
1.2	Знати сучасний стан гендерних відносин та гендерного порядку в Україні	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, тест	20
2.1.	Вміти використовувати методологію та понятійно-категоріальний апарат гендерної теорії в дослідженні соціальних явищ	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, аналітичне підсумкове завдання, практичні завдання (кейси)	20
2.2.	Володіти навичками критичного аналізу процесів соціального конструювання гендеру	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, аналітичне підсумкове завдання, практичні завдання (кейси)	20
3.1	Демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	Лекція, семінар, самостійна робота	Робота на семінарських заняттях, практичні завдання (кейси)	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1
Програмні результати навчання (назва)					
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі (PH03)	+	+	+	+	+
Здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро-, мезо- та макрорівні (PH15)		+	+	+	+
Володіти навичками соціологічного аналізу соціальних проблем та соціологічного обґрунтування рішень їхнього регулювання (PH20)	+		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях: PH1.1, PH1.2, PH2.1, PH2.2, PH3.1 – **50/30 балів**
2. Виконання тестових завдань: PH1.1, PH1.2, PH2.2 – **30/18 балів**
3. Аналітичне підсумкове завдання «Гендерна автобіографія» PH2.1, PH2.2 – **20/12 балів**

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-9
2. Тестові завдання з тем 1-9 – після вивчення теми 9
3. Аналітичне підсумкове завдання «Гендерна автобіографія» – надсилається викладачці за тиждень до останнього заняття.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1. Теоретичні засади гендерних досліджень				
1.	Сутність, специфіка та історія формування гендерних досліджень як наукового напрямку	4	2	4
2.	Понятійний апарат та концептуальні засади гендерної соціології	4	4	8
2. Гендеровані соціальні інститути та взаємодії				
3.	Гендерована сім'я	2	2	4
4.	Освіта як гендерований соціальний інститут	2	2	6
5.	Гендерні відносини в економічній сфері	2	2	6
6.	Гендерний вимір сучасної української політики	2	2	4
7.	Гендероване насильство	2	4	6
8.	Гендер та сексуальність. Сексуальна освіта.	2	2	4
9.	Гендерована мова: вектори влади та впливу	2	2	4
Всього		22	22	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекції – 22 год.

Семінари – 22 год.

Самостійна робота - 46 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Введение в гендерные исследования. Ч. I: Учебное пособие / Под. Ред. И.А.Жеребкиной – Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетейя, 2001. – С. 17-44, 147-173, 635-663.
2. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. Видання третє, виправлене і доповнене. – Київ: Критика 2017. Електронний ресурс. Режим доступу до ресурсу: https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_dlya_medii_2017.pdf
3. Кімелл М. Гендероване суспільство/Пер.з англ. – К.: Сфера, 2003. Електронний ресурс. Режим доступу до ресурсу: https://gender.org.ua/images/lib/genderovane_suspil.pdf
4. Коннелл Р. Гендер и власть: Общество, личность и гендерная политика. Пер. с англ. – М.: Новое литературное обозрение, 2015. – С.127-194.

Додаткова:

1. Бурейчак Т. Kinder, küche, kirche як гендерна мрія «Свободи»// Гендерний журнал «Я». – №34 (Гендер і антигендер). – 2013. – С.14-16.
2. Війна і трансформація повсякденності: жіночий погляд / Потарська Н.,Дутчак О., - К.: Фонд ім. Г. Бьолля в Україні, 2015 р. – 40 с.
3. Гайденко В. Предборська І. Українські підручники початкової школи: прихований навчальний план і гендерні стереотипи// Гендерна педагогіка: хрестоматія. - Суми : Університетська книга, 2006. – С.223-238.
4. Дворкин А. Г/Иноцид или китайское бинтование ног. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://womenation.org/gynocide-foot-binding/>
5. Журженко Т. Гендерные рынки Украины: политическая экономия национального строительства. – Вильнюс: ЕГУ, 2008 – С.81-90, 118-180.
6. Зайцева О. Шведська модель боротьби з проституцією: протидія, а не комфортизація. . URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/shvedska-model-borotbi-z-prostituttsieyu-protidiya-a-ne-komfortizatsiya-134359.html>

7. Жінки і чоловіки в Україні. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2017. – (Розділи: «Демографічні показники», «Охорона здоров'я», «Правопорушення»). [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_gc_zb.htm
8. Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2003. - № 27 – С.34-58.
9. Марущенко О., Плахотнік О. Гендерні шкільні історії. – Харків: Монограф, 2012. URL: <http://krona.org.ua/assets/files/books/Genderni-shkilni-istorii.pdf>
10. Марценюк Т. Гендерна сегрегація ринку праці: яку роботу шукають жінки і чоловіки (на прикладі бази резюме і вакансій на hh.ua) [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3790/Martseniuk_Henderna_sehrehatsiia_gy_nku_pratsi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
11. Марценюк Т. Українська політика – іменник нежіночого роду? // Критика. – Липень-серпень 2012. – Рік XVI, Число 7-8 (177-178). – С. 8-12.
12. Маєрчик М., Плахотнік О. Між колоніальністю і націоналізмом: генеалогії феміністичного активізму в Україні. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/mizh-kolonialnistyu-i-natsionalizmom-genealogii-feministichnogo-aktivizmu-v-ukraini-1341124.html>
13. Маєрчик М. Бурейчак Т. Гендерный консерватизм и гомофобия как стратегии морального спасения в современной Украине// Квир-сексуальность: политики и практики / сост. и общ. ред. И. Соломатина, Т. Щурко. — Минск : Галіяфь, 2014. – С.103-107.
14. Оксамитна С. Гендерні ролі та стереотипи// Основи теорії гендеру: навчальний посібник. К.: К.І.С., 2004. – с.157-181.
15. Синчак О. За рівність мовну і позамовну. URL: <http://commons.com.ua/za-rivnist-movnu-i-pozamovnu/>
16. Стрельник О. Освіта як фабрика смислів: від статево-рольового підходу до гендерно-чутливих змін. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/osvita-yak-fabrika-smisliv-vid-statevo-rolovogo-pidhodu-do-genderno-chutlivih-zmin-1341286.html>
17. Уэст К., Зиммерман Д. Создание гендера // Хрестоматія феміністичних текстів. Переводи. Под ред. Е.Здравомысловой, А. Темкиной. СПб.: издательство «Дмитрий Буланин», 2000. С. 193-220
18. Рачок Д. Секс-робота і всі-всі-всі: принципи та втілення легалізації і декриміналізації. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/sex-roboti-i-vsi-vsi-vsi-printsipi-ta-vtilyennya-legalizatsii-i-dekriminalizatsii-134370.html>
19. Тетерюк М. Між дискурсом і матерією: переосмислення тіла у квір-дослідженнях. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/tema-sezonu/mizh-diskursom-i-materieyu-pereosmisleniya-tila-u-kvir-doslidzhennyah-134304.html>
20. Тонких Н. Зґвалтування по-українськи: аналіз випадків сексуального насилля щодо українок. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/genderne-nasilstvo/z-valtuvannya-po-ukrainski-134051.html>
21. Червінська Т.Г. Квір-теорія в предметному полі гендерних досліджень: специфіка та концептуальні засади // Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2015, № 4 (29). – С. 59-65.
22. Червінська Т.Г. Використання гендерної автобіографії у викладанні дисципліни "Історія та теорія гендерних досліджень": методичні аспекти// Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: Логос, 2014, №4 (25) – С.130-136.
23. Червінська Т.Г. Поняття (гетеро)нормативності у квір-теорії // Актуальні проблеми соціології, психології та педагогіки: збірник наукових праць – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2017, № 2 (33). – С.97-105.

Додаткові ресурси:

Гендер в деталях <https://genderindetail.org.ua/>

ПОВАГА кампанія проти сексизму <https://povaha.org.ua/>

Феміністична майстерня. Лекторій: <https://www.youtube.com/channel/UCt6wCM7T9ldR9yELT06T05Q>